

Juridiska frågor kring fri programvara och öppen källkod

Daniel Westman

Institutet för rättsinformatik

Stockholms universitet

<http://www.juridicum.su.se/iri/dawe>

Fri programvara

- Bakgrund, ideologi och organisation
- <http://www.gnu.org>
- De fyra friheterna
 - Frihet att använda programmet för valfritt ändamål (0)
 - Frihet att undersöka hur programmet fungerar och ändra det för egna ändamål (1)
 - Frihet att skicka vidare kopior av programmet, mot betalning eller gratis (2)
 - Frihet att förbättra programmet och sprida det vidare i förbättrad form (3)

Öppen källkod

- Bakgrund, syfte och förhållande till fri programvara
- Open Source Definition (<http://www.opensource.org>)
 - Fri vidare spridning
 - Tillgång till källkod
 - Rätt att ändra och skapa bearbetningar
 - Kan kräva att ändrade versioner distribueras som originalfiler plus patchar
 - Ingen diskriminering av personer eller grupper
 - Ingen diskriminering av användningsområde
 - Alla nödvändiga rättigheter måste följa med programmet
 - Licensen måste gälla programmet som helhet och dess delar
 - Ingen begränsning av rättigheterna till andra program:
Programvaran får spridas tillsammans med slutna program.
 - Licensen måste vara teknikneutral

Upphovsrätt till datorprogram

- Ensamrätt till ett *originellt verk*
- Skyddet gäller källkod, maskinkod och förberedande designmaterial
- Skyddet gäller programmets *form*, inte dess idé, innehåll eller funktion
- Skyddet uppkommer automatiskt
- Ursprunglig rättighetshavare är den eller de som skapat programmet. Anställdas rättigheter till ett datorprogram övergår automatiskt till arbetsgivaren om inget annat avtalats

Ensamrätten till datorprogram

- Rättighetshavaren har rätt att kontrollera (1) framställning av exemplar och (2) tillgängliggörande för allmänheten (dvs. ensamrätt att kopiera, sprida exemplar och lägga ut på nätet)
- Förfoganden över verket i bearbetat skick omfattas av ensamrätten
- ...men den som bearbetar kan få en självständig rätt till själva bearbetningen om den är originell.
- Förfoganden i Sverige bedöms enligt svensk rätt

Inskränkningar i ensamrätten

- Behöriga användare får
 - Säkerhetskopiera (tvingande)
 - Kopiering för att använda programmet för avsedda ändamål
 - Rätt att göra nödvändiga ändringar och rätta fel, så att programmet kan fungera för sitt avsedda ändamål
 - Vissa begränsade möjligheter till reverse engineering och dekompilering (tvingande)
- Ej rätt att kopiera för enskilt bruk

Den ideella rätten

- Rätt för upphovsmannen att bli namngiven i samband med att verket utnyttjas
- Rätt att slippa kränkande ändringar av verket eller att detta används i kränkande sammanhang
- Denna rätt att inte överlåtas, utan bara *efterges* med avseende på vissa bestämda förfoganden

Avtal om datorprogram

- I traditionella licenser på området används ensamrätten till att begränsa användning
 - Visst område
 - Visst antal
 - Viss tid
 - Visst sätt
- Rätten att ändra i ett datorprogram är begränsad
- Godtrosvärv av upphovsrätt kan inte ske, dvs. en licenstagare kan aldrig få bättre rättigheter än vad licensgivaren har rätt att ge
- Ofta långtgående ansvarsfriskrivningar
- Huvudregler: avtalsfrihet
- Avtalsbundenhet och skälighet?

Patent för datorimplementerade uppfinningar

- Patent kan erhållas för *uppfinningar* som är nya och som har en teknisk effekt
- Programkod som sådan kan inte patenteras
- ... däremot kan uppfinningar som i praktiken genomförs genom att ett datorprogram exekveras patenteras
- EPC och EU

Utvalda frågor

- Bundenhetsfrågan
- Ansvar och friskrivningar
- Vem/vilka är rättighetshavare?
- Vad är en *bearbetning* när det gäller datorprogram?
- Dubbellicensiering
- Domstolsprövning av licenser
- Öppna program i den offentliga sektorn

Vad händer om ... ? Legala risker

- Skyddad kod ingår mot rättighetshavarens vilja?
- Programmet gör intrång i patent?
- Bryter mot licensen?
- Någon annan bryter mot licensen?
- Konkurs hos någon rättighetshavare?
- Verkliga risker eller marknadsföringsknep?
- Genomför licensinventering!
- Om osäker – inhämta juridiska expertråd på ett tidigt stadium!